

Materialisoituva yhteisöllisyys kriisien ajassa

Leena-Maija Rossi

Tätä tekstiä kirjoittaessani vuoden 2022 Sukupuolentutkimuksen päivät ovat ovella. Oulun yliopiston sukupuolentutkijoiden järjestämään konferenssiin *Feminist Matterings: Indigenous and Arctic Engagements* kokoontuu tänä vuonna kansainvälinen tutkijajoukko – kaukaisimmat osanottajat ovat Yhdysvalloista ja Kanadasta, Australiasta, Etelä-Afrikasta, Papua-Uusi-Guineasta, Fidziltä ja Intiasta. Kaikki eivät kuitenkaan saavu fyysisesti Pohjois-Suomeen, eivät myöskään välttämättä kaikki kotimaiset osanottajat.

Koronapandemian mukanaan tuomat hybridiratkaisut ovat tehneet mahdolliseksi etäkeskustelut ja tutkimuksellisten tietämisen verkostojen punomisen ilman, että meidän tarvitsee itse matkustaa materiaalisine ruumiinemme pitkien etäisyyksien päähän ja kasvattaa hiilijalanjälkeämme. Tämä mahdollistaa esimerkiksi Sukupuolentutkimuksen päivillä rikkaan analyysin alkuperäiskansojen tilanteista, kolonialismista ja rasismista eri puolilla maailmaa. Hybridiratkaisut auttavat tuottamaan yhteistä etäteoretisointia, uutta tietoa ja ymmärrystä alistamisen ja sorron, mutta yhtä lailla vastarinnan materiaalisuudesta.

Kulttuurisesti todella moninainen tutkijajoukon tuleminen yhteen merkitsee myös sitä, että tutkimuspäivillä voidaan valottaa monisärmäisen ja moninaisen yhteisön voimin maailmaa tällä hetkellä ravistelevia kriisejä, joissa kaikissa sukupuoli ja seksuaalisuus ovat tavalla tai toisella aivan ytimessä. Parhaillaan käynnissä olevat sodat ja vastarintataistelut sekä globaali ympäristökriisi muistuttavat siitä, miten olennainen tiedon-

tuotannon alusta sukupuolentutkimus on. Nyt jos koskaan on olennaista tehdä konfliktien ja rauhan tutkimusta sukupuolinäkökulmasta, tutkia esimerkiksi sitä, mitä sota ja kansallisvaltioiden sisäinen väkivalta tai laji- ja luontokato tekevät yhteisöille, sukupuolille ja sukupolville, ja sitä, miten militarismi sukupuolittuu. On tärkeää, että voimme Sukupuolentutkimuksen päivillä laajentaa sekä näkemyksiämme että verkostojamme ja osallistua yllirajaisesti. Akateemiset kokoukset, konferenssit ja symposiumit ovat toki olleet ja tulevat kuitenkin jatkossakin toivottavasti olemaan myös materiaalisia, ruumiillisia yhteentulemisia. Koronan pahimman vaiheen taantumisen jälkeen kollegoiden kasvokkain näkemisen, samassa tilassa keskustelemisen, yhdessä pähkäilemisen, nauramisen ja muunkin affektiivisuuden merkitys on vain korostunut entisestään. Materialisoituva yhteisöllisyys on tärkeää, sitä ei voi täysin korvata etäyhteyksillä. Tämähän on huomattu pandemian jälkimainingeissa sekä tutkijayhteisössä että opetuksessa.

Toivon ruumiillisia kohtaamisia myös seuraavilta Sukupuolentutkimuksen päiviltä. Seuran työvaliokunnassa havahduimme Oulun konferenssin lähestyessä siihen, että seuraavan konferenssin järjestäjää ei ole vielä valittu. Näin ollen järjestämisessä jouduttaneen vuonna 2023 pitämään välivuosi. Tämähän ei ole kenellekään kuolemaksi, mutta nyt on tärkeää, että yksiköissä tehdään tarkkaa resurssikartoitusta ja pääsemme seuran hallituksessa yhteisymmärrykseen siitä, missä kohtaamme tutkimuksellisissa merkeissä seuraavan kerran, oletettavasti vuonna 2024.

Seuraavilta päiviltä rohkenen toivoa myös lisää kotimaisilla kielillä käytävää keskustelua sukupuolentutkimuksen ajankohtaisista kysymyksistä. Tämä on tärkeää alan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kannalta mutta yhtä lailla myös tutkimuksensisäisesti. On aivan olennaista, että sukupuolentutkijat tuntevat alan käsitteistöä ja pystyvät tuottamaan tutkimusta omalla kielellään, kyeten tarvittaessa jopa käsiteinnovaatioihin. Hieno esimerkki tästä on vaikkapa marraskuun 2022 lopulla Tampereen yliopistossa väitelleen Pieta Savinotkon sukupuolentutkimuksen alan väitöskirja *Omakätisen ruoantuotannon monilajiset taloudet*. Saataisiinko seuraaville sukupuolentutkimuksen päiville myös ruotsinkielistä ja saamenkielistä tutkimuspuhetta? On toivottavaa, että sukupuolentutkimuksen kansainvälisyys ei merkitse meillä äidinkielen tutkimuksellisen ajattelun näivettymistä, vaan että myös sen merkitys tunnustetaan ja tunnustetaan.

Yhteisö voi osoittaa jäsenilleen tunnustustaan monin eri tavoin. Oppiaineet, tiedekunnat ja tieteelliset seurat jakavat esimerkiksi gradu-, väitöskirja- ja artikkelipalkintoja, joilla nuoria ja joskus vanhempiakin tutkijoita kannustetaan työssään eteenpäin. Oulun Feminist Matterings -konferenssissa SUNSin gradupalkinnon sai Emma Keskinen tutkielmastaan Lepo antikapitalistisena vastarintana: analyysi mustan feminismin rakkauspolitiikasta. Sukupuolentutkimus–Genusforskning-lehden artikkelipalkinto taas jaettiin keväällä Johanna Hiitolalle, Zeinab

Karimille ja Valtteri Vähä-Savolle heidän tutkimuksestaan ”Epävarmuuden jatkumot: prekaarisuuden muodot ja sukupuolistunut väkivalta pakkomuuttajien elämänsä elämässä”.

Muistutan vielä, että seuran hallitus on kuluvalle vuonna päättänyt myös yhdestä uudesta palkinnosta: *Sukupuolentutkimuksellinen teko* -tunnustus myönnetään toimijalle tai ryhmälle, joka on tuottanut ansiokkaasti uutta sukupuolentutkimukseen liittyvää tietoa – esimerkiksi julkaisun, hankkeen, tutkimuksellisen tapahtuman tai sukupuolentutkimuksen popularisoinnin muodossa. Sukupuolentutkimuksellisen teon muoto on hyvin väljästi määritelty, ja palkittavaa tekoa ja tekijää voi muistaessaan milloin vain ehdottaa SUNSin sihteerille tulevan vuoden syyskuun alkuun saakka. Tekojen tulee ajoittua vuosille 2022–2023, eli sukupuolentutkimuksen kenttää voi ehdotustaan miettiessä tarkastella parin vuoden aikajänteellä.

Jatketaan kaikki sukupuolentutkimuksellisten tekojen tekemistä, monikielisesti. Niillä on merkitystä, materiaalisesti ja yhteisöllisesti.

Rovaniemellä 28.11.2022

Leena-Maija Rossi, puheenjohtaja

Leena-Maija Rossi on sukupuolentutkimuksen professori Lapin yliopistossa.